

La revolta dels humanitaris

Com vau aconseguir aguantar cinc anys al Govern? Per força el vostre idealisme havia de rebre sotragades cada dia! Què en queda?

—El meu ideal era fer més coses. Quan vaig voler fer la llei sobre el risc terapèutic em van blocar. Pel que fa a la bioètica no vaig poder anar fins al final. És clar que reps bastants cops quan ets al poder, però continuar o no depèn de cadascú. L'acció ha de conservar el seu objectiu idealista permanentment. Per això em preniem per boig. Ho pensaven realment. Ara puc dir-ho: durant molt de temps em van prohibir que rebés el dalai-lama. El Tibet no es podia tocar, ja que això molestaria la Xina. Doncs jo vaig reunir-me clandestinament amb el dalai-lama. Això ens va permetre avançar en alguns temes. I no em van fer fora! Cal imposar-se. Ara el dalai-lama és rebut oficialment.

—Què significa que es pensaven que era boig?

—Que era incontrolable. Turbulent. Jo no formava part del club, d'aquell petit món d'amiguets, de cercles, de relacions. Jo no respectava la seva regla! Cal que deixem de creure que tot és immutable. Que existeix una natura de les coses. Vull creure que podem salvar uns homes condemnats a mort. Vull creure que es poden aturar les guerres. Vull creure que es pot reinventar la política. A mi també m'ha decebut la política. Els d'esquerra teníem uns principis insuportables. De l'estil de... no donem almoïna als pobres a la sortida de l'església, no practiquem la caritat. Cal reflexionar sobre la solució global del problema abans de fer un gest. Fora l'atur, sí, però ajudar un home en atur no arregla res, no és políticament correcte.

—Tothom pensava així?

—Els únics que no renunciaven eren els militants cristians. I tothom els considerava carinclons! Però ells actuaven. Tenien un pensament pragmàtic: organitzaven una col·lecta per als pobres, no els calia cap pensament global per a bellugar-se. Sortosament, jo era metge l'any 1968, el moment en què les ideologies van fracassar. Era a Biafra. Pensament polvoritzat: rengleres de cadàvers, de ferits sense fi. Què faig? Fujo i espero una intervenció mundial? O bé actuo, aquí, en el mateix instant i tot sol, juntament amb d'altres que estan tan sols com jo? Max Récamier, un metge cristià m'ho va ensenyar tot.

—I quan vau tornar, us van acusar de donar suport al separatisme a Africa...

L'ex-ministre francès de Sanitat i Acció Humanitària, Bernard Kouchner, ha destacat sempre per la seva actuació decidida contra les desigualtats Nord-Sud. En aquesta conversa, reproduïda de la revista Actuel, Kouchner explica per què fa trenta anys que va emprendre aquesta lluita i les dificultats que ha trobat per compaginar-la amb una actuació política convencional.

—Ja es veu on són ara les fronteres colonials. Aquest és el mètode humanitari. Un: tenir sempre cura dels homes un per un sense esperar haver trobat la solució per a salvar-los. Dos: acompanyar la paraula amb el gest. Tres: anar sempre sobre el terreny. Quatre: testificar sempre la realitat davant de la raó dels estats.

—De quina manera us vau retrobar amb la política?

—El Vietnam, el Líban, el Txad, el Salvador, l'Afganistan, els marginats a França: què era tot allò? No em calia cap carnet de cap partit. En fa falta un perquè et prenguin seriosament? Em vaig apassionar i aterroritzar alhora per tot allò que vaig veure al Ministeri de la Sanitat. M'hi vaig estar menys d'un any. Entre totes les qüestions em va sobtar la de la toxicomania. Les contradiccions eren intolerables. D'una banda, l'estat que diu: els drogats a la garjola... d'altra banda, el carrer, més de 150.000 toxicòmans per via intravenosa, 30 a 40% de seropositius. Al voltant de 60.000 persones greument amenaçades. Espereu... S'estan morint! Què fem? Esperem fins que arriben al 50% d'heroïnòmans seropositius abans d'acceptar posar en marxa el circuit de substitució, la metadona? Esperem fins que siguin 75.000? Cent mil? L'estat crida: mai no ens convertirem en venedors de droga! Pensament conservador, un cop més. Moral substitutiva que s'alimenta de tragèdia. Jo d'això en dic "no assistència a una persona en perill". Pel que fa a la droga, l'esquerra s'ha comportat d'una manera lamentable, incomprendible! És una altra de les renúncies del pensament que l'han mort. Jo no sé què és l'esquerra, però sí què és la renúncia. El primer que va parlar d'una manera honesta sobre la droga, va ser el meu amic Léon Schwartzenberg. Va dir la veritat. El van fer fora al cap de cinc minuts, després de vuit dies de govern. Perquè deia la veritat massa clara i massa aviat. Aquesta és una altra de les raons perquè em vull presentar a les eleccions: Perquè parin de donar lliçons de moral a aquells que es moriran sense que ningú no faci res per ajudar-los a viure.

—Això és el que vostè en diu aplicar el mètode humanitari als assumptes socials?

—En el camp de la sanitat, es fa amb la sida. Per primer cop, els metges entenen el que diuen els malalts perquè aquests s'han organitzat. AIDES i els altres són l'expressió mateixa de l'humanitarisme: fer-se càrrec d'un mateix, tenir cura de tu mateix i no que et

Diversos moments de l'actuació personal de Kouchner: a l'esquerra, el 1964 a l'Havana, amb Fidel Castro; a la dreta, el 1979, a l'illa Lumière. L'ex-ministre francès creu que "l'humanitarisme sol no pot canviar el món, però pot influir-hi, corregir-lo".

cuidin els altres. El mètode humanitari ens ha fet descobrir que el problema d'un home ens porta a tots els altres homes. Una responsabilitat col·lectiva que per força duu a la política. Si en aquesta entrevista aconseguixo que la gent entengui que el mètode humanitari va néixer de la política i que torna cap a ella després d'haver passat per l'home, hauré guanyat!

—*Les crisis són unes oportunitats que s'han aprofitat?*

—L'actitud de "dormiu bé, petits" dels últims anys ens condueix directament contra la paret. Vivim en una època crucial, una ocasió única per a internacionalitzar els problemes i descobrir a aquells que tenim més prop i als que estan més lluny. Si no aprofitem aquesta oportunitat, potser caldrà decidir, d'una manera cínica, que la nostra situació no és encara suficientment tràgica perquè poguem entendre-la.

—*Fent referència al que acabeu de dir, a principis dels anys 80 éreu un dels qui afirmaven "visca la crisi" perquè faria canviar la relació dels francesos amb l'economia...*

—Recordo molt bé quan vaig participar amb Montand en el programa "Visca la guerra". El nostre missatge era: compte, la guerra és molt a prop, esclatarà a Europa, perquè la caiguda de l'imperi soviètic és possible —a penes ho sabem— però també perquè la pobresa ens amenaça. I vam afegir: podria ser que el primer gest d'una Europa que encara no és prou unida fos disparar contra els *boat people* al Mediterrani quan vinguin d'Algèria? Ens van insultar! Avui ja hi ha *boat people* al Mediterrani, i no ha calgut esperar que vinguessin d'Algèria perquè, efectivament, si vinguessin d'Algèria, em preguntaria si la primera manifestació de l'Europa militar unida no hauria estat disparar-los. Això seria realment escandalós. Però ja hi ha hagut *boat people* albanesos i els han fet fora. Escoltem la visió dels humanitaris:

ells viuen les coses sobre el terreny.

—*Per això a la generació dels anys 80 li fa fàstic la política. La gent que ara tenen la trentena encara són més desconfiats que la vostra generació.*

—Pensen que jo sóc un personatge mediàtic, un ingenu, un mundà. Pensen que no sóc clar perquè visc en un barri bonic, estimo una dona meravellosa i intel·ligent, els meus fills no tenen problemes i semblo feliç. Però, saben que milito des de fa trenta anys, que no he guanyat ni un duro, que he passat mesos sencers sota les bombes?

—*Com voleu que sàpiguen que éreu el metge de Biafra, si encara no havien nascut. Bòsnia i Somàlia per ells són una tragèdia. Creuen que l'ajut humanitari no ha estat més que un intent penós per posar remei a una immensa covardia.*

—Ara donaré una resposta a això. Però abans voldria comentar una cosa greu: quan es van fer públiques les desgràcies reiterades de Bòsnia, no hi va haver cap manifestació de joves a França. Quan es va saber que les violacions es duïen a terme sistemàticament amb l'objectiu de la neteja ètnica, no hi va haver manifestacions de dones. Només es va manifestar la nostra generació, al voltant de Jacques Julliard i d'Alain Touraine, a penes 2.000 persones. Els meus fills que tenen vint anys no estaven al carrer. I jo sentia la bona gent que cridava dins de casa seva, davant del televisor: "Però, per què no intervenim?" Jo em vaig enfadar i vaig dir: "Ja n'hi ha prou, si sou suficientment valents organitzeu brigades internacionals, jo m'hi inscriuré, però encara que tot això us revolti el vespre a casa vostra, ni parlar-ne d'enviar els altres a combatre al vostre lloc. "Què hem vist? Alguns nois amb el cap massa rapat que s'han ajuntat amb els croats... I alguns altres que ho han fet del costat del bosnians, curiosament! Tampoc no vaig veure els grans defensors de la intervenció, quan les crueltats es van es-

tendre per tots els camps, erigir-se en apòstols de l'humanisme. No hi havia ningú que condemnés els croats i els extremistes bosnians que també practicaven la purificació ètnica. Estic molt dolgut amb tots ells perquè la seva actitud és d'una gran deshonestat intel·lectual.

—*Ereu partidari de la intervenció militar a Iugoslàvia, i vau fracassar.*

—M'enfrontava a una política pensada, escollida. La política del president, del primer ministre i de Roland Dumas: una política de la generació que ha viscut en el record de la guerra de 1914... El president de la República duu l'aliança sèrbia gravada a la pell. La seva generació no oblidarà mai l'arribada dels serbis als camps de presoners alemanys l'any 1941. François Mitterrand té un sentit històric veritable i profund, però jo no estic segur —i aquesta és la meua interpretació del seu pensament— que pressenteixi totes les aliances que es teixeixen a l'Europa posterior a Gorbatsxov. Qui ho sap? Un capgirament ens podria obligar a retrobar-nos amb els nostres amics serbis... L'exèrcit francès hauria estat l'únic que hagués intervingut a l'antiga Iugoslàvia quan jo feia tot aquell rebombori. Els alemanys ja havien dit que no hi anirien ja que la seva constitució els prohibeix intervenir a l'exterior d'Alemanya. Els anglesos es van excusar des dels primers dies. Els italians es mantenien fora del joc. Els americans afirmaven que es tractava d'un afer europeu. Qui quedava? Els belgues. Els holandesos. Els espanyols que tenen un exèrcit bastant feble. I l'exèrcit francès. Em puc equivocar mil vegades, però crec que hauríem hagut de prendre la decisió d'intervenir com més aviat millor. Per afirmar una certa idea d'Europa i convertir-nos en el seu motor, en el seu estendard. Però aquell que pren la decisió de fer morir un cert nombre de soldats per Sarajevo agafa una gran responsabilitat.

—*L'humanisme ha perdut molt en*

aquesta guerra? Occident ha fet molts esforços per amagar la seva voluntat de no fer res.

—No! No! Carregar tot el pes d'un drama en els salvadors, pensar que els bombers són els responsables del foc: això és gairebé estúpida intel·lectual. Siguem clars en aquest punt: només les víctimes tenen el dret de rebutjar l'ajut humanitari. Si elles el rebutgen, sí que hem d'aturar-lo. Però els habitants de Sarajevo en volien molt més! És veritat que un dia Izetbegovic em va dir molt clarament: "Pareu l'ajut humanitari, ja n'estic fart..." Jo li vaig dir: "Dieu això perquè no correu cap perill, mentre la gent mor al carrer. Però molt bé, voleu que parem? Doncs parem! Qui va imposar el retorn de l'ajut humanitari? La població de Sarajevo!"

—*Per què volia parar-lo?*

—Pensava que era un obstacle per a la intervenció militar estrangera amb la qual somniava.

—*Molta gent ho van pensar. Com vau convèncer Izetbegovic?*

—Explicant-li mil vegades: "Us equivoqueu, no hi haurà mai cap intervenció! Ho lamento tant com vostè, però cregui'm, no n'hi haurà cap. No venim a alimentar la gent perquè no intervenim! Ho fem perquè la gent pateix i Europa em deixa fer-ho, però no és una acció per dissimular la nostra no-intervenció. Si no fem res, tampoc no hi haurà intervenció! Senzillament moriran més civils."

—*El va escoltar...*

—Ell sí. Però els seus extremistes van apostar per la violència, van disparar sobre els cascos blaus, que estaven exasperats de no poder fer res més. Això va ser repugnant. Ells pensaven que com més desgràcies i sang es veiessin per les televisions més possibilitats hi hauria que es decidís una intervenció...

—*Voleu dir que organitzaven algunes matances dels seus civils per sacsejar l'opinió mundial?*

Kouchner té el do d'estar en els llocs clau i en els moments més oportuns. A l'esquerra, amb Signoret i Montand, expressant la seva solidaritat amb Polònia el 1981. A la dreta, intervenint a la televisió romanesa alliberada després de derrocar el règim de Ceausescu, el 1989. "Malauradament la democràcia no és suficient per convèncer la gent que la pau és millor", diu l'activista incansable.

ARXIU

"Vivim en una època crucial, una ocasió única per a internacionalitzar els problemes i descobrir a aquells que tenim més a prop i als que són més lluny."

"Carregar tot el pes d'un drama en els salvadors, pensar que els bombers són els responsables del foc: això és gairebé estupidesa intel·lectual."

—Es va donar el cas. I quan van fer-ho res no va canviar. Va ser la prova que no en traïen res... Aquesta actitud era immunda i boja.

—Potser calia dimitir per no donar suport a l'abandó per part d'Europa.

—Alguns membres de l'administració americana van fer-ho. I què va canviar? Vaig tenir una llarga conversa amb el ministre alemany de Comunicacions, que va dimitir per això. Em va dir: "Què podem fer?" Li vaig respondre: "Si per un moment jo pensés que això aturaria la guerra, jo també dimitiria! Però quant valem nosaltres?"

—Però fins i tot l'ACNUR va interrompre l'ajut humanitari...

—Sí, un cop. Els perills eren immensos. En nom del Govern francès vaig escriure a la senyora Ogotata per dir-li: "L'entenc, però és escandalós: mai no es pot interrompre l'ajut humanitari! Només si es tem massa morir, perquè esdevé molt perillós."

—En aquesta guerra segurament heu vist bastants paranys...

—Recordo quan em trobava a Sarajevo ne-

gociant un intercanvi de presoners bosnians, serbis i croats. Dies de negociacions, de creuar les línies de maneres inversemblants, d'esperances, de tensions. I quan finalment tot es va arreglar, que els estats majors s'havien posat d'acord sobre l'hora de l'intercanvi, vaig anar amb els presoners cap a l'aeroport de Sarajevo... I aleshores em diuen que França m'ha abandonat amb la supressió del pont aeri en aquell moment precis!

—Vau saber per què?

—És clar! Perquè tot el que fa fracassar l'amic dóna força al pròxim! Gelosia i lluites entre galls!

—Però es jugava amb els presoners!

—No, a ells els vaig fer alliberar. Senzillament a mi m'empipava perquè hauria pogut fracassar. Vaig creuar les línies amb els meus autocars...

—I en altres llocs, era igual?

—Per moure's? Recordeu l'èxode dels kurds al final de la Guerra del Golf? Per fi, imposem el deure d'ingerència gràcies a la resolució 688 de l'ONU. Per primer cop durant el segle XX, els homes aconsegueixen oposar-se a una matança programada. Sota la bandera de l'ONU, milers de soldats francesos, britànics, espanyols, americans, etc. protegeixen els refugiats i els tornen a portar a casa seva en una zona d'exclusió militar. Per poder fer això em vaig veure obligat a ser il·legal. Trencar els tabús. Michel Rocard, de qui jo depenia, em va autoritzar a anar sobre el terreny, al Kurdistan iraquí, per expressar la determinació de França. En arribar a Turquia un helicòpter m'havia de dur per creuar la frontera i deixar-me del costat iraquí. M'esperava un coronel francès molt amoïnats: "Senyor ministre, em sento molt confús, però tinc ordres: no tinc el permís per a ajudar-lo..."

—Va haver-hi moments en què vau creure que en el conflicte iugoslau hi hauria una intervenció internacional?

—Sí. Quan el president va decidir anar a Sarajevo. Per mi va ser una sorpresa, encara que jo l'hi ho hagués proposat. Vaig creure que representaria un canvi. Ho va ser per l'ajut a la ciutat: es va tornar a obrir l'aeroport. Però no va representar un canvi en la guerra... El president va ser molt clar, em va dir: "Hi vaig perquè hi ha unes necessitats humanitàries, no hi vaig per a fer cap mediació". Vaig dir-li que havia de fer un discurs formidable, similar al que va fer De Gaulle a Phnom Penh. El president i Roland Dumas havien triat el caràcter i el tema mateix del viatge. Però em pregunto si hauria canviat gran cosa.

—Aquest és el retret terrible que fem a la política humanitària: el de transformar una renúncia assumida en un gest bell.

—No! No confonguem les coses: el metge no és la causa de la malaltia! És necessari l'humanitarisme. Significa calmar el sofriment dels homes. Mai no ha pretès solucionar el problema polític. La seva esperança és poder influenciar. Com? A través dels drets humans. L'humanitarisme és, abans que res, ajudar. Salvar si es pot. Un pot burlar-se'n, però no és una raó per perdre la memòria. Recordo que, a Libèria, cap vaixell no podia salvar els 3.500 desventurats que es morien als molls de Monròvia: cap armador no volia llogar la seva nau! Va fer falta que Michel Rocard requisés en nom de França el *Santa Rita* per tal que pogués embarcar aquelles desferres humanes que haurien mort si no haguessim fet res. L'humanitarisme d'estat va fer allò que ningú no feia, ni l'ONU, ni els Estats Units! Abans els deixaven morir. Com a molt, els estats deien: la Creu Roja se'n fa càrrec! I ara aconseguim utilitzar una part de la seva potència per intentar salvar els condemnats. Això no té res a veure amb la decisió política, no permet dissimular-la. Tornem enrere? Tornem a deixar que els negres rebentín? O continuem anant endavant? Si és així caldran deu, vint anys. Però no hem d'exigir a l'humanitarisme més del que pot fer! L'humanitarisme sol no pot canviar el món. Pot influir-hi, corregir-lo.

—*Negociem el pas dels combois humanitaris i ens alegrem quan passen, però a canvi l'agressor aconsegueix la victòria, com a Bòsnia...*

—Però sempre és així! Va ser així al Líban, a Biafra o al Salvador! Què és aquesta ingenuïtat? La guerra és molt més immunda que el minut que es veu per televisió! Cal un aferrissament diari per aconseguir que la roda del camió faci una sola volta. L'humanitarisme és així! Què significa la vostra pregunta? Que l'humanitarisme ha permès que els serbis s'enduguessin més victòries? Què vol dir això? Que sense l'humanitarisme els serbis no haurien guanyat? Tot això no té cap mena de sentit!

—*La pregunta...*

—No hi ha res a discutir! Pregunteu a Elie Wiesel o a Simone Veil. Ells van ser a Auschwitz. Haurien volgut que existís l'humanitarisme, encara que fossin condemnats a mort! Que la porta s'obris. Que algú els hagués dit: "Sóc aquí!". La Creu Roja va anar a inspeccionar els camps, i no va obrir la boca! Llegiu el llibre que la mateixa Creu Roja ha tingut el valor d'escriure! S'ha d'ajudar sempre la gent que morirà, estar al seu costat. No estem obligats a morir amb ells. Si un és valent, ho fa. Uns sacerdots van fer-ho a Auschwitz. Voluntàriament. Que ningú em digui que no té res a veure amb la política! El dia en què la política i l'humanitarisme

s'ajuntin, constituïran una política autèntica. Que aquest dia no serà demà mateix? Si en aquest moment jo fos el responsable de l'acció humanitària d'estat, interviendria a Angola. I atreuria l'atenció. I estic segur que fins i tot els intel·lectuals i els beats m'atacarien!

—*Iugoslàvia podrà cicatritzar?*

—Els serbis porten sobre les espatlles una història massa gran per ells. Són capaços de tot. Deliris de fraternitat, de gran estepa, d'ortodòxia, de paneslavisme: aturo els musulmans d'una banda, els austro-hongaresos de l'altra, he de beure una copa perquè fa fred, i la meva dona té els ulls blaus, però quina desgràcia, quina desgràcia!

—*Què li fa pensar que podran oblidar?*

ARXIU

—Un exemple concret. Vaig aconseguir que buidessin les presons de Sarajevo. Fora, un autobús protegit pels cascos blaus esperava els presoners serbis per treure'ls de Bòsnia. Me'n recordaré tota la vida: hi havia un edifici en flames, una petita multitud de gent que havia vingut a veure els seus presoners de guerra, i mentre tots els alliberats pujaven dins l'autocar que se'ls enduria cap a Sèrbia, un vell serbi, que duia una bossa de plàstic, va dir adéu amb la mà als seus companys de detenció, i després va girar cap a la dreta per tornar a peu a casa seva que era a tres carrers més enllà. I la gent li va aplaudir! Dos serbis més van fer com ell. Sí, poden tornar a viure junts demà. Però també es poden tornar a assassinar demà passat!

—*Existeix una vacuna?*

—Com se segregen anticossos contra l'odi? L'amor, els fills, la tendresa. N'estic segur. Però hem de creure que entrem en un món que empitjora? No. Qui s'atreveix a dir que era preferible el temps del gulag, de les dictadures a Amèrica llatina? A nosaltres ens afavoria aquella separació del món. El teló

"La guerra és molt més immunda que el minut que es veu per televisió! Cal un aferrissament diari per aconseguir que la roda del camió faci una sola volta. L'humanitarisme és així!"

d'acer ens anava bé perquè estàvem segurs que érem del costat del bé. Però, malauradament, la democràcia no és suficient per convèncer la gent que la pau és millor. És una cosa terrible de dir, però en definitiva el període més excitant d'una vida no és el de la guerra? Aquí sí que ja no tinc cap resposta.

—*De veritat?*

—... En el fons, crec que és gairebé impossible prevenir les guerres... Però mentre no ho hàgim fet *tot* per prevenir-les, qui pot saber-ho?... Intentem canalitzar les energies

en un cicle vital que trenqui amb la desintegració del seu entorn.

—*Li retreuen que dona massa importància a un aspecte menor del problema. El problema principal és la deslocalització.*

—Repartir la feina a escala del nostre país és indispensable. Però serà suficient? Hem entès bé que el planeta tindrà de vuit a deu milers de milions d'habitants l'any 2025? Com fer-ho perquè es quedin a casa seva? I que ho facin contents de viure-hi i sense sentir gelosia per les nostres riqueses. Repartir el treball és una necessitat a escala mundial. Avui sembla que els francesos estan contra Maastricht en un 54%. Volem tancar-nos en nosaltres mateixos! És un error! S'ha de fer el contrari. Si ens repleguem sobre nosaltres mateixos, podem vendre Camembert a Normandia, però no durant molt de temps. Exportem un 60% i més de la nostra producció!

—*Com expliqueu aquesta tendència increïble pel que fa a Maastricht?*

—Seria bo que reemplaçéssim la demagògia per la pedagogia. El gran oblidat del GATT no som nosaltres, és l'Àfrica! Qui hi pensa? Qui ens explica els interessos reals? Estem molt lluny d'una història entre americans i francesos! Ens queixem d'Àsia? De l'Àsia que treballa i que augmenta els seus salaris i que trobarà una relació de forces millor per a ella i per a tot el món. Millor! Bravo! Hauríem d'estar contents de vendre el nostre tren d'alta velocitat a Corea del Sud.

—*Es igual en el cas del PAC, Pla d'Agricultura Comunitari i Blair House?*

—La reforma del Pla d'Agricultura Comunitari? Ja no tenim dret de subvencionar com a bojos els productes agrícoles per a l'exportació. Agricultura intensiva. Produïm massa. Resultat: els camps en guaret? Cal canviar de mètode d'explotació. Per què no fem una producció extensiva que respecti els ritmes de la terra? Els agricultors rebrien la mateixa quantitat de diners! Però no, es prefereix mentir els pagesos. El GATT i el PAC són bastant justos! S'ha de saber explicar-los d'una manera diferent i dinàmica per l'interès dels mateixos pagesos.

—*Com?*

—Que els agricultors alimentin el món. Àfrica és la nostra responsabilitat. I si les terres en guaret servissin per fomar agricultors africans? I si pagesos francesos joves se n'anessin allà per formar els pagesos africans en les últimes tècniques? Aquesta és la filosofia del meu servei nacional humanitari. No es tracta de recolonitzar les terres sinó els cors. I els pagesos joves reclamen aquesta responsabilitat. Però ningú no els escolta.

Cristophe Nick / Jean François Bizot

©Actuel

Traducció: **Anna Escoda**

Bernard Kouchner amb Brice Lalonde i Michel Rocard. L'ex-ministre francès va tenir molts problemes amb els altres dirigents polítics socialistes per la seva peculiar concepció de la justícia internacional.

guerreres per fer la guerra a la guerra! Sense cap obligació d'un resultat.

—*Afirmeu contínuament que França no és conscient de la seva sort.*

—Sí. Però no serveix de res dir a un treballador en atur de Longwy que és menys dissortat que un habitant d'un poble de Somàlia. Hem d'intentar que es bellugui. Estic convençut que França continua sent un país amb molta sort, a pesar de la crisi. Quan aquesta afecta Geòrgia es continua tractant d'un altre nivell que quan afecta França. És molt difícil d'explicar-li al treballador en atur que pateix la crisi. És molt urgent que inventem alguna sortida. Fer descobrir de nou el plaer per les idees, retrobar la seva força. Inventem el repartiment de la feina, doncs apliquem-lo! Sobretot no parem de moure'ns! Per què no es va votar la setmana de 32 hores? Intentarem proposar la implantació de "primeres feines": una associació gestionada per directius en atur i jubilats, associada amb empreses que li entregaran estocs d'hores de treball, serveis, transports, compres per als malalts, petites obres. L'associació repartirà aquest estoc d'hores entre els joves que s'hagin inscrit com a voluntaris. Són centenars de milers, que es troben exclosos i que hem de reinserir